

СЦЕНАРІЙ УРОКУ

Тема: Місце Т. Шевченка в українському національному відродженні.

МЕТА: Ознайомити з життєвим шляхом та творчістю Т.Г.Шевченка; показати величезну роль Шевченка в українському національному відродженні; розкрити значення його творчості та вплив на формування національної свідомості; удосконалювати уміння самостійно опрацьовувати матеріал навчального посібника, користуватися додатковою літературою; виховувати почуття власної гідності за видатних діячів України.

Клас поділяється на групи, кожна група отримує завдання: висвітлити один із напрямів діяльності Шевченка. У кожній групі обирається спікер, який і робить повідомлення. Додатково, кожна група отримує завдання наперед, підготувати і показати на уроці невеличку сценку з життя Шевченка (сценка стосується того напрямку який висвітлює група).

I група - Шевченко - художник

II група - Шевченко - поет

III група - Шевченко - революціонер IV група - Шевченко – просвітитель

Вчитель: В історії назавжди залишаються імена, які з гордістю вимовляє і шанує людство. До них належить і ім'я великого українського поета Т.Г.Шевченка. Весь свій могутній талант він присвятив служінню народові.

"Історія мого життя - писав поет, - становить частину історії моєї Батьківщини". Шевченко вийшов з народу, жив народом, і не тільки думкою, а й обставинами життя був з ним міцно і кровно зв'язаний

Учень: - Породила мати сина

В зеленій діброві,

Дала йому карі очі

І чорнії брови.

Китайкою повивала

Всіх святих благала

Та щоб йому святії

Талан-долю дали.

"Пошли тобі, матер божа

Тії благодате

Всього того пошли, чого мати

Не зуміє дати."

Вчитель: Так 9 березня 1914р. у сім'ї кріпака народився хлопчик Тарас.

Якому суждено було стати великим поетом України, пройшовши через багато випробувань: голод, рабство, приниження. І останнє випробування було самим важким для гордої, непокірної шевченківської душі.

Повідомлення I групи

Спочатку Шевченко виявив себе в малярстві.

Тарас - Оксано! Подивись що я намалював.

Оксана - Ой, як гарно, яка хатинка! Тарас, а ти мене коли-небудь намалюєш?

Тарас - Звичайно. От тільки навчусь добре малювати. А вірша про тебе складу, хочеш?

Голос мачухи:

Тарас! Тарас! Ой лихо мені. Куди цей клятий байстрюк подівся? Тарас, де ти швендяєш? Чи знов ховаєшся? От тільки-не прийдеш, ледащо. Щоб тебе лиха година побила. Тарас! Тарас!

Вчитель: Душа Тараса линула до прекрасного руки тягнулися до олівця. Йому хотілось малювати. І він малював: коли пас свиней, коли тікав у сад від побоїв та прокльонів, за що був знову і знову покараний, (по сцені проходить пан і веде Тараса за вухо)

Пан: я тебе научу работать, шельма. Я такие картины на тебе вьтишу.

Тарас: Ай! Ай! Ай! пустіть, пане. Боляче! Ай! Ай! Ай! (п'яний пан виходить на сцену з розгою та сідає на кушетку)

Пан: научу его как вести себя. Три шкури сдеру, а укрощу непокорного волчонка (засипає п'яним сном)

На сцену виходить Тарас (Берет розгу й спочатку не сміло, а потім з злостью починає хлестати пана со словами)

Тарас: Я научу его как вести себя... Я научу его как вести себя. (Пан підхоплюється, намагається спіймати Тараса)

Вчитель: Які риси Тараса виявились під час цього епізоду. Цей епізод круто змінює життя Тараса. Втеча стала початком хоча нелегкого й тернистого, та все ж шляху до мистецтва, а потім до свободи.

Тарас Шевченко ще залишався кріпаком, але на його здібності вже звернув увагу пан Енгельгардт. І щоб зробити із нього " хатнього маляра", віддав його на навчання до майстра Ширяєва. Одного разу, знаходячись у Петербурзі, Шевченко змалював статую у Літньому саду. До нього підійшла молода людина і зацікавилась його малюнками. Це був художник Сошенко він взяв

роботи Тараса і показав Брюлову. Брюлов вирішив допомогти талановитому юнакові звільнитися з рабських пут і поступити в Академію мистецтв. Біль і приниження позаду. Життя бурлить як океан, захоплюючи Шевченка у свою стихію. Тепер він відвідує збори художників і літературні гуртки. Стає вільним слухачем Академії мистецтв. В березні 1845р. Шевченко отримує офіційне звання вільного художника. Демонстрація картини Шевченка з поясненням:

Вчитель:

Малярство було професією Шевченка, джерелом його заробітку, (учні отримують 2 аркуші невеликого паперу, на якому намальовано 5 крапок. Завдання: довільно намалювати що-небудь, з'єднуючи безперервною смугою всі 5 крапок. Аркуш паперу можна довільно повертати під час малювання.)

Всі розглядають малюнки. Виграє той, хто вдало намалював два або один з двох малюнків.

"Екзамен " (Шевченко - художник)

Білет 1. Назвіть малюнки, присвячені казахським дітям. ("Казахський хлопчик палить грубку", "Казахський хлопчик дрімає біля грубки", "Байгуші", "Щасливий ловець") Білет 2. Який перший малюнок намалював Шевченко у засланні? (Автопортрет у солдатському кашкеті з написом " 3 роки".) Білет 3. Кого з артистів малював Шевченко у Петербурзі? (Американський трагик, негр Айру Олрідж) Білет 4. З якими художниками дружив Шевченко? (Брюлов, Венеціанов, Сошенко, Федотов, Агін) Білет 5. Які свої твори Шевченко ілюстрував сам? (Поєми "Слепая", "Невольник", "Катерина", "Утоплена") Білет 6. Які малюнки Шевченка присвячені історії України? ("Смерть Б.Хмельницького ", "Козацький бенкет ", "Дари в Чигирині")

Повідомлення II групи.

Малярство було професією Т.Шевченка, джерелом його заробітку.

Та життя Тараса пішло іншим шляхом. Коли йому було 22-23 роки, він став писати вірші. Він не хвалився своїми поезіями. Про початки його поетичної творчості розповідають таке:

...Молодий Тарас малював портрет (пана Мартоса). В один із сеансів Мартос помітив на підлозі шматки списаного паперу. Підняв один і прочитав вірш, написаний олівцем...

Мартос - Що це таке?

Тарас - Та це, як нападе на мене нудьга, я починаю бруднити папір.

Мартос - Так це твій вірш?

Тарас - Та, моє.

Мартос - І багато у вас такого?

Тарас - Чимало.

Мартос - Де ж воно?

Тарас - Під ліжком у скрипці.

Мартос - Покажіть. (Шевченко показує)

Мартос - Дайте мені ці папери додому, я їх прочитаю.

Тарас - Та вони не варті того, щоб трудитися над ними. Мартос - Ні, варті!

Тут є щось хороше.

Тарас - Хіба? А чи ви не жартуєте?

Мартос - Ні.

Тарас - Ну, візьміть, тільки, зробіть ласку, нікому не показуйте та не кажіть про них...

Мартос - Знаєте що Тарас Григорович, ваші вірші дуже, дуже гарні. Хочете - надрукую.

Тарас - Ні, ні! Не хочу! Гляди ще й поб'ють за них. Вчитель: Т. Шевченко немов відчував, що за ті вірші буде йому лихо. Перша збірка віршів з'явилася у 1840р. Як вона називалась? (Кобзар). Шевченків "Кобзар"... Це Біблія українського народу, це книга, якій судилося бути безсмертною, бо сам народ визнав її своєю книгою. У "Кобзарі" було вміщено 8 творів. Вчитель: Заповіт.

Це вказівки дані українським нащадкам, це поради, що залишив Тарас своєму народові. Прочитаю вам його. До чого закликає Шевченко? Шевченко пише твори на історичну тематику.

- Назвіть перший твір Шевченка на історичну тематику.

Кого він оспівує? (Поема "Іван Підкова" - оспівує отамана Івана Підкову, який очолював походи запорозьких козаків у другій половині ХУІІст.)

- Назвіть поему Шевченка, присвячену декабристам? (В поемі "Неофіти" Шевченко зображує масову розправу царського самодержавства з учасниками революційного руху)

- В якій поемі найбільш гостро висміяно царя й царицю?

Вірші посилили бажання і думки українського народу щодо

боротьби за особиту свободу та національні права. Поезії Шевченка спонукали до дії. Народ став що разу більше й більше шанувати свою мову, став

думати про незалежну від Росії Україну. За це довелося шевченковій душі потерпіти.

Повідомлення III групи Шевченко - революціонер.

Де й коли в Україні була створена перша організація української інтелігенції?

Як вона називалася? Хто був засновником? 1845р. - Вступ Шевченка до "Кирило-Мефодіївського товариства." Він відстоює в товаристві самостійні радикальні погляди. (Виходить Шевченко у вишитій сорочці. Довколо нього збирається гурт селян з граблями, серпами).

Дід: Тяжка наша доля в кріпацькому ярмі... Тарасе! Селяни: Пани - кати... Латану свитину з каліки знімають. З шкурою знімають, бо нічим обути Княжат недорослих!

Дівчина: А он розпинають вдову за подушне... А сина кують, єдиного сина, єдину дитину, єдину надію! В військо оддають. Жінка: А он де під тином опухла дитина - голоднеє мре,

А мати пшеницю на панщині жне... Дід: Чи Бог бачить із-за хмари

Наші сльози, горе? Дівчина: Чи довго ще на сім світі

Катам панувати? Шевченко:

Пани, пани!

Схаменіться! Будьте люди!

Бо лихо вам буде.

Розкуються незабаром заковані люде,

Настане суд, заговорять

І Дніпро і гори!

І потече сторіками

Кров у синє море.

Дітей ваших...

Вчитель: Тяжка солдатська служба підірвала здоров'я поета. 10 березня 1861р. Шевченка не стало. Сьогодні до нього, нашого Пророка, звертаємо свої погляди. З його ідеалами, помислами звіряємо свої кроки в утвердженні Української держави. Віримо, що здійсняться пророчі Тарасові слова: "І на оновленій землі Врага не буде супостата, А буде син, і буде мати, І будуть люде на землі".